

From: kommun@vanersborg.se
Sent: Mon, 13 Dec 2021 08:46:49 +0000
To: Barn- och utbildningsförvaltningen
Subject: [2021/463] Granskningsrapport/revisionsrapport - Granskning av grundskolans måluppfyllelse
Attachments: Granskningsrapportrevisionsrapport - Granskning av grundskolans måluppfyllelse .pdf, Granskningsrapportrevisionsrapport - Granskning av grundskolans måluppfyllelse .pdf

Hej

Översänder inkommen granskningsrapport - Granskning av grundskolans måluppfyllelse för vidare handläggning hos barn- och utbildningsnämnden..

Med vänliga hälsningar

Eva Johansson
Förvaltningssekreterare

Sändlista:

Barn- och utbildningsnämnden
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunstyrelsens presidium
Kommundirektör
Webbadministratör

Revisorena
2021-12-10

Till:

Samtliga ledamöter och ersättare i barn- och utbildningsnämnden

För kännedom:

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vänersborgs kommun har KPMG granskat måluppfyllelsen i grundskolan. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen.

Mot bakgrund av granskningen bedömer vi att barn- och utbildningsnämndens styrning, för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen, inte är helt tillfredsställande.

Vår slutsats bygger vi på att andelen behöriga och legitimerade lärare vid skolenheterna skiljer sig kraftig åt, vilket bedöms vara en risk för likvärdig utbildning och hög måluppfyllelse. Vidare bedömer vi att elever i behov av särskilt stöd i en del fall inte får det stöd de har behov av. Vi ser också en risk för att det särskilda stödet som erbjuds en elev blir beroende av enhetens tillgång till ändamålsenliga lokaler och kompetent personal. Huvudmannen bör noggrant följa upp och säkerställa att varje enhet har möjlighet att möta elevernas behov på organisations-, grupp- och individnivå.

Vi konstaterar dock att nämnden fördelar resurser efter elevers olika förutsättningar och behov, att nämnden kontinuerligt följer upp fördelningsmodellen, att det finns tillgång till elevhälsans olika insatser och att elevhälsans organisation är sådan att en likvärdig tillgång stöds.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden att:

- vidta åtgärder för likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare.
- särskilt följa upp förutsättningar för att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver. Det kan särskilt gälla nyanlända och flerspråkiga elever samt elever med autismspektrumtillstånd.
- att i det systematiska kvalitetsarbetet även följa upp måttet ”uppnått kunskapskraven i alla ämnen”.

Rapporten överlämnas för kännedom och beaktande i enlighet med de av kommunfullmäktige antagna rutinerna för rapportering.

Vi önskar svar från barn- och utbildningsnämnden senast 2022-03-22.

För kommunens revisorer

Thomas Boström
Ordförande

Torsten Gunnarsson
Vice ordförande

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

Rapport

Vänersborgs kommun

KPMG AB

2021-12-10

Antal sidor 21

Vänersborgs kommun
Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
2.4	Kunskapsresultat	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Resurser och resursfördelning	6
3.2	Legitimerade och behöriga lärare	8
3.3	Särskilt stöd	13
3.4	Systematiskt kvalitetsarbete	16
3.5	Slutsats och rekommendationer	20

1 Sammanfattning

Vi har av Vänersborg kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Mot bakgrund av granskningen bedömer vi att barn- och utbildningsnämndens styrning, för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen, inte är helt tillfredsställande.

Vår slutsats bygger vi på att andelen behöriga och legitimerade lärare vid skolenheterna skiljer sig kraftig åt och vi bedömer att det är en risk för likvärdig utbildning och hög måluppfyllelse. Vi bedömer att elever i behov av särskilt stöd i en del fall inte får det stöd de har behov av. Vi ser en risk för att det särskilda stödet som erbjuds en elev blir beroende av enhetens tillgång till ändamålsenliga lokaler och kompetent personal. Vi bedömer att huvudmannen noggrant bör följa upp och säkerställa att varje enhet har möjlighet att möta elevernas behov på organisations-, grupp- och individnivå.

Vi konstaterar att barn- och utbildningsnämnden fördelar resurser efter elevers olika förutsättningar och behov, att nämnden kontinuerligt följer upp fördelningsmodellen, att det finns tillgång till elevhälsans olika insatser och att elevhälsans organisation är sådan att en likvärdig tillgång stöds.

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden

- att vidta åtgärder för likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare.
- att särskilt följa upp förutsättningar för att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver. Det kan särskilt gälla nyanlända och flerspråkiga elever samt elever med autismspektrumtillstånd.
- att i det systematiska kvalitetsarbetet även följa upp måttet ”uppnått kunskapskraven i alla ämnen”.

2021-12-10

2 Bakgrund

Vi har av Vänersborgs kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen. Revisorerna ser en risk för att brister i resursfördelning och kvalitetsarbete inte ger skolenheterna rätt och likvärdiga förutsättningar att verka för att deras elever utvecklas så långt som möjligt och i förekommande fall får det särskilda stöd som de behöver. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Fördelas resurser till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov?
- Undervisas eleverna av legitimerade och behöriga lärare?
- Får elever i behov av särskilt stöd, det stöd som de behöver?
- Bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen?

Granskningen avser grundskolan och gäller barn- och utbildningsnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 2 kap 8 b §, 2 kap. 13 §, 3 kap. 7 § 3 st., 4 kap. 3-7 §§, och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

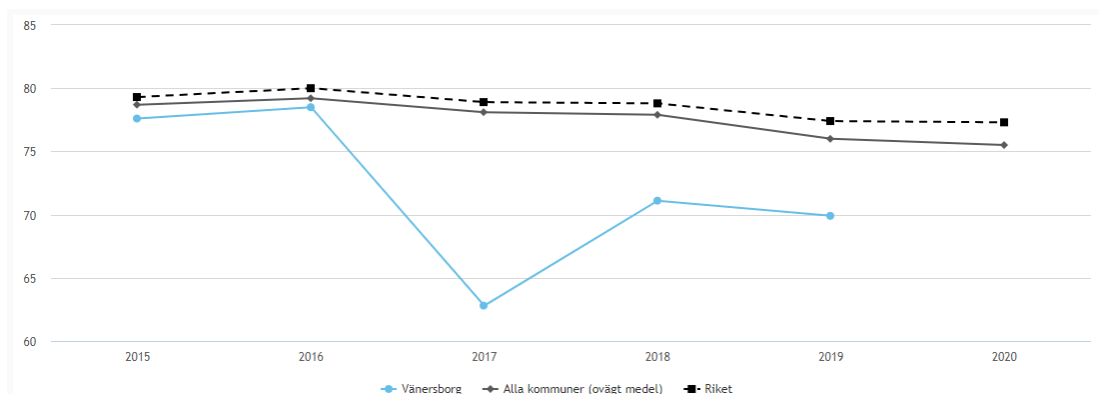
2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom studier av offentlig statistik vad gäller kunskapsresultat, Skolinspektionens beslut efter regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning, skolenkäten samt dokumentstudier och intervjuer med barn- och utbildningsnämndens presidium, skolchef, utvecklingsledare, urval av rektorer och lärare samt elevhälsoschef och en representant från vardera insatsen i elevhälsan samt logoped.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchef och utvecklingsledare.

2.4 Kunskapsresultat

Linjediagrammet nedan visar måluppfyllelsen i Vänersborgs kommunala skolenheter i jämförelse med rikets snitt för måttet ”uppnått kunskapskraven i alla ämnen” för samtliga elever exklusive nyanlända.

Tabellen nedan visar på elevernas måluppfyllelse i tre mått efter avslutad grundskoleutbildning 2019/2020 i Vänersborg kommunala skolor. I kolumnerna finns två uppgifter. Den första inkluderar nyanlända elever¹ och elever med okänd bakgrund och den andra exkluderar dessa grupper.

Skola	Genomsnittligt meritvärde	Uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Behöriga till yrkesprogram
Vänersborg	205,1 / 216,8	64,0 % / 70,7 %	77,2 % / 84,9 %
Kommungrupp ²	215,5 / 219,8	70,6 % / 73,2 %	83,2 % / 85,9 %
Riket ³	225,9 / 231,7	73,9 % / 77,3 %	84,0 % / 87,5 %

Kolada, SKR

Måluppfyllelsen i Vänersborgs kommun ligger något under genomsnittet i kommungrupp och rike. Även om hänsyn tas till kommunens socioekonomiska struktur är måluppfyllelsen något lägre än beräknat vad gäller samtliga mått.⁴ Enligt skolchefen uppnådde 79,6 procent av samtliga elever behörighet till yrkesprogram efter sommarskola 2020 och därmed på eller något över förväntat resultat.

¹ Elev som invandrat till Sverige under något av de senaste fyra åren, är född utomlands och vars föräldrar är födda utomlands, Skolverket.

² Pendlingskommun nära större stad

³ Kommunala huvudmän, måluppfyllelsen för samtliga huvudmän ligger vanligen något över snittet för kommunala huvudmän.

⁴ Uppnått kunskapskraven i alla ämnen -1,7 procentenhet, behörig till gymnasieskolan -1,1 procentenhet och meritvärde -7,9 poäng, Kolada SKR Avvikelsen har under de senaste tre åren varit negativ för samtliga mått.

Vänersborgs kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

Vid tiden för granskningen hade Skolverket inte publicerat måluppfyllelsen efter läsåret 2020/2021, varför endast uppgifter för Vänersborgs kommun redovisas. Uppgifterna avser andel elever av samtliga⁵ elever.

Skola	Genomsnittligt meritvärde	Uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Behöriga till yrkesprogram
Vänersborg	211	74 %	82,7 %

Vänersborgs kommun

Av uppgifterna ovan kan vi se att måluppfyllelsen ökade läsåret 2020/2021 för samtliga mått. Enligt skolchefen uppnådde 83,8 procent av eleverna behörighet till gymnasieskolan efter sommarskola 2021. Nämndens presidium, skolchef, och utvecklingsledare menar att kommunen medvetet har arbetat med att höja måluppfyllelsen och att det har fått resultat. Skolchefen lyfter särskilt fram kvalitetsarbetet som bedrivs ner på individnivå. Måluppfyllelsen har ökat kontinuerligt under de senaste åren och arbetet ska fortsätta.

Rektorerna menar att de har fått bättre förutsättningar att leda det pedagogiska arbetet genom att enheterna har gjorts mindre. Måluppfyllelsen har ökat särskilt mycket vid en skolenhet. Förutom "mer pedagogiskt fokus", menar rektor att detta beror på mer likvärdigt elevunderlag då kommunen har avskaffat sina profilklasser.

3 Resultat av granskningen

Vid Skolinspektionens senaste regelbundna tillsyn framkom inga brister på huvudmannanivå.⁶ Höstterminen 2019 genomfördes en regelbunden kvalitetsgranskning med avseende på vilka förutsättningar som huvudmannen ger för att eleverna ska få en likvärdig utbildning.⁷ Skolinspektionen identifierade utvecklingsområden vad gällde:

- analys av skillnader i skolors resultat.
- att kompensatoriska åtgärder leder till förbättringar för elever med sämre förutsättningar.

Vänersborgs kommun anmodades att redovisa åtgärder utifrån identifierade utvecklingsområden. Mot bakgrund av den redovisningen avslutade Skolinspektionen sin kvalitetsgranskning i november 2020.⁸

⁵ Exklusive lovskoleelever.

⁶ Dnr 43-2017:3985, 2017-11-08, Skolinspektionen. Förelägganden riktades dock mot kommunen beträffande brister vid enskilda skolenheter.

⁷ Dnr-SI 2019:6569, 2020-02-06

⁸ Dnr-SI 2019:6569, 2020-11-25

3.1 Resurser och resursfördelning

”Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas” enligt skollagen 1 kap. 9 §. Detta betyder att eleverna ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt och att de elever som av olika skäl har det svårt att nå målen i skolan, till exempel av socioekonomiska skäl eller för att de har ett annat modersmål än svenska, ska kompenseras. Likvärdig utbildning handlar alltså inte om att resurserna ska fördelas lika, utan att ”hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov”. (Lgr11, p1) Detta är skolans kompensatoriska uppdrag. Sedan den 1 juli 2014 ska kommuner enligt 2 kap. 8 b § SkoL ”fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov”.

”I samband med resursfördelningen är det av vikt att huvudmannen tar hänsyn till behoven på de olika skolorna, bland annat genom att föra en dialog med rektorerna. Att resurser viktas och fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov är ett mycket betydelsefullt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen.” (SKOLFS 2014:40, sid. 19)

I Skolverkets statistik (Siris), som bygger på uppgifter som kommunerna lämnar till SCB, framgår att genomsnittskostnaden för en grundskoleelev i Vänersborgs kommun år 2020 var 122 236 kronor, vilket var närmare 4 500 kronor högre än året dessförinnan. Även genomsnittskostnaden i kommungruppen var högre 2020 än 2019, motsvarande drygt 3 000 kronor. Nedan görs en jämförelse med genomsnittlig kostnad i kommungruppen pendlingskommun nära större stad (kommunal huvudman) och för rikets samtliga huvudmän. Då statistik för riket saknas för år 2020 avser uppgifterna 2019.

2019	Totalt (kr)	Lokaler och inv.	Undervisn.	Skolmåltid.	Lärverkt.	Elevhälsa	Övr. ⁹
Vänersborg	117 761	15 151	63 941	5 972	5 087	4 845	22 766
Kommungrp.	116 680	18 714	64 560	3 739	4 853	4 182	17 634
Riket	116 553	18 794	66 228	6 513	5 087	3 735	16 195

Siris, Skolverket

Kostnaden per elev i grundskolan i Vänersborg ligger något över genomsnittet i kommungrupp och rike. Lokalkostnaderna är förhållandevis låga och undervisningskostnaden lägre än för jämförelseobjekten. Övriga kostnader är högre än genomsnittet i kommungrupp och rike. Den ökade totala kostnaden per elev 2020 i förhållande till 2019 beror bland annat på ökade kostnader för lokaler (1 500 kronor) lärverktyg (1 052 kronor) och elevhälsa (986 kronor).

Merparten av respondenterna upplever överlag att budgeterade medel ger dem förutsättningar att ta sitt ansvar för att utbildningen ska kunna bedrivas enligt lag, men att ansvaret inte kan tas utan utmaningar. Det handlar hela tiden om prioriteringar.

⁹ I övrigt ingår allt som inte ingår i andra kostnadsslag. Det handlar t.ex. om administration, elevassistenter, studie- och yrkesvägledning, skolskjutsar och talpedagoger.

Vänersborgs kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

Utmaningar är särskilt stora vad gäller att möta nyanlända¹⁰ elevers behov. Ökade resurser skulle ge ökade förutsättningar för högre måluppfyllelse, menar samtliga respondenter. Ett par lärare upplever dock stora svårigheter att inom ramen för sin arbetstid kunna möta de behov som finns. De menar att det behövs mer personal i skolan.

I kommunen finns det flera små skolenheter och de kan svårtligen bedriva sin verksamhet inom ram. Intervjuade rektorer menar att en skolenhet med låg- och mellanstadier bör vara minst tvåparallellig och en högstadieenhet treparallellig.

Resurser till grundskolan fördelas genom anslag från barn- och utbildningsnämnden. Huvuddelen av resursen fördelas per elev utifrån stadium. För 2021 gäller följande belopp:

Förskoleklass	29 395 kronor/elev
Årskurs 1-6	48 332 kronor/elev
Årskurs 7-9	57 479 kronor/elev

Vissa kostnader tas centralt, bland annat lokalkostnader.

Resurser inom skolväsendet ska fördelas efter elevernas behov. I Vänersborgs kommun görs detta enligt barn- och utbildningsnämndens beslut av den 30 november 2020.¹¹ Nämnden beslutade vid sitt sammanträde i juni 2018 att modellen ska revideras minst vart fjärde år. Av beslutet framgår att resurser ska fördelas så att fem procent av nämndens anslag till grundskolan fördelas per enhet utifrån elevernas sammansättning. Inför budget 2021 motsvarade fem procent drygt 14,3 mnkr för låg- och mellanstadiet och närmare 8,6 mnkr för högstadiet. Den faktor som beaktas är elevernas föräldrars utbildningsnivå. Statistiska uppgifter köps årligen in från SCB utifrån elevsammansättningen den 15 september, enligt skolchefen. Ett index räknas fram per skolenhet och resurserna fördelas utifrån detta index. Den enhet vid vilken föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå är som högst görs till referensenhet vid uträkning av socioekonomiskt bidrag. Den enheten erhåller inget strukturbidrag. Den låg- och mellanstadieenhet som erhåller högst belopp per elev får 17 548 kronor, vilket totalt ger drygt 5,4 mnkr. Den högstadieenhet som erhåller högst belopp per elev får 8 872 kronor, vilket totalt ger enheten drygt 1,5 mnkr i strukturbidrag. Rektorererna upplever att systemet är rättvist.

Av offentlig statistik för läsåret 2020/2021 framgår att 56 procent av föräldrarna till elever i de kommunala skolorna i Vänersborg har eftergymnasial utbildning, vilket är tre procentenheter lägre än snittet i riket¹². Motsvarande andel för de fristående skolenheterna är 76 procent i Vänersborg och 71 procent i riket.

I maj 2021 beslutade nämnden om fördelning av tilläggsbudget för skolmiljarden på 2 880 tkr.¹³ Vid samma sammanträde beslutade nämnden att hos kommunstyrelsen anhålla om att få ta del av 3 mnkr "ur kommunstyrelsens förfogande anslag, för insatser för barn i behov av särskilt stöd".¹⁴ Vid tiden för granskningen pågick en

¹⁰ Med nyanlända avses i huvudsak att de har kommit till Sverige under de senaste fyra åren.

¹¹ Barn- och utbildningsnämnden 2020-11-30 § 76

¹² kommunal huvudman

¹³ Barn- och utbildningsnämnden 2021-05-17 § 45

¹⁴ Barn- och utbildningsnämnden 2021-05-17 § 45

2021-12-10

kartläggning över var behoven är som störst, enligt intervjuade rektorer, och nämnden hade ingen ytterligare information om hur resurserna fördelats. Skolchefen påtalar att det i skrivelse till kommunstyrelsen framgick vilka insatser som planerades att genomföras.¹⁵

Hösten 2020 genomförde barn- och utbildningsförvaltningen en genomlysning av elevhälsans organisation med syfte att ”ge förslag på den mest effektiva elevhälsoorganisationen”.¹⁶ I genomlysningen identifierades utvecklingsområden, men huvuddragen i befintlig organisation bedöms vara ändamålsenlig. Elevhälsan i Vänersborgs kommun är primärt centralt organiserad, vilket bedöms stärka likvärdigheten i kommunens skolor särskilt då det finns många små skolenheter.¹⁷ Den centrala elevhälsoorganisationen består av kuratorer, skolsköterskor, psykologer, skolläkare, logoped, specialpedagog, socialpedagog och socialsekreterare. Ute på skolenheterna finns pedagoger med specialpedagogisk kompetens anställda direkt under rektors ansvar. Elevhälsan leds av elevhälsochef samt biträdande elevhälsochef. Elevhälsans resurser fördelas ut till respektive enhet efter ”behov och stadiet”, enligt rapporten *Genomlysning av elevhälsan i Vänersborgs kommun*¹⁸ och elevhälsochefens svar i intervju. Av *Barn- och elevhälsoplanen*¹⁹ framgår att varje grundskoleenhet tilldelas resurs i form av skolsköterska, skolkurator och psykolog. Skolenheter med årskurserna 1-6 tilldelas också logopedresurs. Övriga resurser vid den centrala elevhälsan finns för konsultationer för samtliga enheter. Elevhälsans organisation upplevs av både elevhälsans representanter och rektorerna som ändamålsenlig och välfungerande. Rektorerna konstaterar dock att pandemin har fått konsekvenser på tillgången av elevhälsans olika insatser då personalen i högre grad än normalt har varit frånvarande.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden fördelar resurser efter elevers olika förutsättningar och behov. Det strukturella bidraget per enhet medför en betydande skillnad i resurstillskott. Huruvida modellen i tillräckligt hög grad beaktar enheternas olika förutsättningar ska kontinuerligt följas upp, vilket vi konstaterar att nämnden gör.

Vi bedömer att det finns tillgång till elevhälsans olika insatser, och att elevhälsans organisation är sådan att en likvärdig tillgång stöds.

Att alla elever ska uppnå kunskapskraven i alla ämnen är avhängigt fler faktorer än tilldelade resurser. Ett par av dessa faktorer återkommer vi till under följande avsnitt.

3.2 Legitimerade och behöriga lärare

I skollagens andra kapitel regleras vad som krävs av de anställda för att få bedriva undervisning. Från och med den 1 juli 2015 måste lärarna vara legitimerade för att få undervisa och sätta betyg. Det gäller också för att kunna anställas utan begränsning i tid. Reglerna gäller med undantag för bland annat modersmåls lärare. Om det inte finns någon legitimerad lärare som är behörig att undervisa eller om det finns något annat

¹⁵ BUTN 2019/129 delegeringsbeslut 2021-05-25

¹⁶ *Genomlysning av elevhälsan i Vänersborgs kommun*, 2021-01-28

¹⁷ *Genomlysning av elevhälsan i Vänersborgs kommun*, 2021-01-28, sid. 19

¹⁸ *Genomlysning av elevhälsan i Vänersborgs kommun*, 2021-01-28, sid. 6

¹⁹ Barn- och elevhälsoplan, juni 2020, sid. 9

Vänersborgs kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

särskilt skäl får en annan lärare bedriva undervisning, med vissa förbehåll. Läraren ifråga ska vara lämplig att bedriva undervisning och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar behörighetsutbildningen. (Se 2 kap. 18 § Skoll) Undervisning får dock bedrivas högst ett år i sänder.

I tabellen nedan kan vi bland annat utläsa att andelen lärare med legitimation och ämnesbehörighet i Vänersborgs kommun är i paritet med riket.

Kommun	Heltidstjänster därav med lärarleg och behörighet i ämnet ²⁰	Heltidstjänster därav med lärarleg och behörighet i ämnet 50 % eller mindre. ²¹	Andel (%) av samtliga tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och ämnesbehörighet
Vänersborgs kommun kommunal huvudman	70,5 %	geografi, spanska, svenska som andraspråk och teknik	81,3 %
Riket kommunala huvudmän / samtliga huvudmän	72,2 % / 71,1 %	inget / teknik	80,5 % / 79,2 %

Siris "personalstatistik per ämne" 2021-02-12, Skolverket

Tabellen nedan visar statistik per skolenhet. Enheter där andelen tjänster besatta av lärare med legitimation och behörighet i minst ett av sina ämnen understiger 60 procent är fetmarkerade.

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ²²
Blåsut skola	13,4	81,1 %	geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, spanska och tyska	22	86,4 %
Brålanda F-3	6,0	63,3 %	bild, geografi, historia, idrott och hälsa, musik, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd, svenska som andraspråk och teknik	9	77,8 %
Brålanda skola 4-6	7,0	54,3 %	bild, engelska, fysik, hem- och konsumentkunskap, kemi, slöjd, svenska som andraspråk och teknik	11	63,6 %

²⁰ Denna statistikuppgift visar det totala antalet lärare per ämne uttryckt i antal heltidstjänster (årsarbetskrafter) och som var anställda. Skolverket

²¹ Lärare med lärarleg och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen, Skolverket

²² "Med lärarlegitimation och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen", Skolverket

Vänersborgs kommun
Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

Dalboskolan	15,3	59,8 %	bild, biologi, fysik, geografi, kemi, samhällskunskap, slöjd, spanska, svenska och tyska	18	66,7 %
Fridaskolan ²³	28,1	77,8 %	hem- och konsumentkunskap och spanska	31	87,1 %
Frändeskolan	15,1	69,0 %	musik, spanska, svenska som andraspråk, teknik och tyska	24	79,2 %
Granås skola F-3	8,6	89,4 %	musik och teknik	13	92,3 %
Granås skola 4-6	9,6	68,1 %	bild, franska, hem- och konsumentkunskap, musik, spanska och svenska som andraspråk	17	76,5 %
Mariedalsskolan F-3	11,5	86,0 %	geografi, historia, musik och teknik	17	88,2 %
Mariedalsskolan 4-6	12,7	75,0 %	teknik	15	86,7 %
Mulltorps skola	3,4	69,9 %	bild, biologi, engelska, fysik, idrott och hälsa, kemi, musik och teknik	11	63,6 %
Norra skolan F-3	5,9	86,8 %	geografi, historia, musik, religionskunskap och samhällskunskap,	10	90,0 %
Norra skolan 4-6	9,3	83,2 %	engelska, historia, spanska, teknik och tyska	18	72,2 %
Onsjöskolan F-3	6,8	80,1 %	engelska, musik, samhällskunskap och slöjd	12	75,0 %
Onsjöskolan 4-6	12,3	69,2 %	geografi, religionskunskap, svenska som andraspråk och tyska	20	85,0 %
Rånnums skola F-3	7,2	88,1 %	slöjd	12	91,7 %
Rånnums skola 4-6	9,2	81,8 %	franska, fysik, hem- och konsumentkunskap, kemi och teknik	13	76,9 %
Rösebo skola	1,6	78,4 %	kemi	7	85,7 %

²³ fristående skola

Vänersborgs kommun
Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

Silvertärnan	29,6	64,3 %	geografi, hem- och konsumentkunskap, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd, spanska, svenska som andraspråk och teknik	32	71,9 %
Skerruds skola F-3	1,8	80,3 %	geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd och teknik	3	66,7 %
Skerruds skola 4-6	2,1	61,9 %	biologi, engelska, fysik, kemi, slöjd och teknik	5	60,0 %
Torpaskolan norr	9,0	59,4 %	bild, geografi, idrott och hälsa, samhällskunskap, slöjd, spanska och svenska som andraspråk	22	72,5 %
Torpaskolan söder	21,4	54,0 %	bild, biologi, engelska, fysik, geografi, historia, kemi, matematik, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd, spanska och svenska som andraspråk	33	69,7
Tärnan F-3	13,6	53,5 %	bild, engelska, fysik, geografi, historia, kemi, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd, svenska som andraspråk och teknik	17	76,5 %
Tärnan 4-6	15,9	49,2 %	bild, biologi, fysik, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, kemi, slöjd, spanska, svenska som andraspråk och teknik	21	66,7 %
Vänerparkens skola	21,8	75,2 %	geografi, svenska som andraspråk och teknik	28	82,1 %
Vänersnäs montessoriskola ²⁴	2,5	96,3 %		3	100 %
Öxnered skola	14,8	82,2 %	bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, spanska, teknik och tyska	20	90,0 %

Siris "personalstatistik per ämne" 2021-02-12, Skolverket

Av tabellen framgår att det skiljer mellan de kommunala skolenheterna vad gäller andelen heltidstjänster som besätts med legitimerade och behöriga lärare, från 49,2 procent vid Tärnan 4-6 till 89,4 procent vid Granås skola F-3. Vid sex skolenheter

²⁴ fristående skola

2021-12-10

understiger andelen tjänster besatta av lärare med legitimation och behörighet 60 procent. Intervjuade rektorer känner inte riktigt igen sig i uppgifterna utan menar att behörighetsnivån är högre än vad statistiken ovan visar. Överlag bedömer rektorerna att de har förutsättningar att rekrytera personal, men det skiljer mellan enheterna. Inom vissa ämnesområden är det svårare att finna behöriga lärare. Det gäller till exempel inom praktiskt-estetiska ämnen. På mindre enheter kan det också vara svårt att få sökande med kompetensprofil som precis passar utlyst tjänst.

Vi konstaterar att andelen legitimerade och behöriga lärare totalt i kommunen ligger i paritet med rikets genomsnitt, men vi ser också att det varierar kraftigt mellan skolenheterna. Den skola med lägst andel legitimerade och behöriga är också den skola med högst andel elever med lågutbildade föräldrar. Även vid de högstadieskolor som har en lägre andel legitimerade och behöriga lärare har elevernas föräldrar en lägre utbildningsnivå.

Av nämndens verksamhetsberättelse för 2020 framgår att andelen legitimerad lärarpersonal följs upp per verksamhet, men av texten framgår att lärarnas behörighet inte berörs.²⁵ Redovisningen görs inte heller på enhetsnivå.

Barn- och utbildningsförvaltningen har en aktuell kompetensförsörjningsplan utifrån perspektiven: attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla. En ny plan kommer att tas fram senast i mars 2022, enligt skolchef. Skolchef och utvecklingsledare framför att nämnden är intresserad av att följa statistik om andel legitimerade och behöriga lärare, men att beslut utifrån vad som har presenterats inte har fattats. I någon mån kan förstälärraresurs ha placerats på skolenhet utifrån enhetens förutsättningar att rekrytera behöriga lärare. Rektorerna pekar på ett antal regionala och lokala insatser som har genomförs för att stärka kompetensförsörjningen. Det kan gälla insatser för att utbilda ingenjörer till lärare, vidareutbildning till specialpedagog samt insatser i form av bidrag till lärare som själva väljer att kompetensutveckla sig. Delar av dessa insatser redovisas i Verksamhetsberättelse 2020.²⁶ Sjuktalet är höga i kommunen och det arbetar både kommunen i allmänhet och barn- och utbildningsnämnden i synnerhet med att motverka.

3.2.1 Bedömning

Vi konstaterar att andelen behöriga och legitimerade lärare vid skolenheterna skiljer sig kraftigt åt och bedömer att detta är en risk för likvärdig utbildning och hög måluppfyllelse. I granskningen har framkommit att åtgärder har vidtagits för att elevunderlaget vid kommunens grundskolor ska vara mer likvärdigt. Det bedömer vi kan stärka förutsättningarna för likvärdig rekrytering. Vi bedömer dock att huvudmannen behöver fördjupa frågan ytterligare och vidta åtgärder.

²⁵ Verksamhetsberättelse 2020 sid. 26, Barn- och utbildningsnämnden

²⁶ Verksamhetsberättelse 2020 sid. 225, Barn- och utbildningsnämnden

3.3 Särskilt stöd

Utbildningen ska vara likvärdig för alla elever inom skolväsendet. Med likvärdighet menas enligt Skolinspektionen "lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompensierande". I skollagens 3 kap. regleras om barns och elevers utveckling mot målen. "Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål." Om det framkommer att en elev riskerar att inte nå målen ska detta anmälas till rektor som skyndsamt ska utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd. I detta sammanhang ska också samråd ske med elevhälsan, "om det inte är uppenbart obehövligt". Om eleven behöver särskilt stöd ska den få det och ett åtgärdsprogram ska utarbetas i enlighet med skollagens 3 kap. 9 §.

Huvudmannen ska ge rektorerna förutsättningar att kunna leva upp till lagens krav. Det är sedan rektor som i sin tur tillser att personalen både har kompetens och resurser för arbete med särskilt stöd. Skolverket påtalar i sina allmänna råd beträffande "Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram" (SKOLFS 2014:40) att "det är rektor som ansvarar för att det finns tydliga och fungerande rutiner på skolan". I utarbetandet av åtgärdsprogram ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. (SkolL 3 kap. 9 §) Det är angeläget att skolans personal är lyhörd inför vad eleven och vårdnadshavarna framför. Det är emellertid rektor, eller i förekommande fall den person som rektor har delegerat till, som är ansvarig för att elevens situation utreds, även om vårdnadshavaren skulle motsätta sig detta. Vissa beslut om särskilt stöd är av sådan karaktär att endast rektor får fatta beslut därom. Det gäller särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång.

I skolenkäten våren 2021 tillfrågades eleverna i årskurs fem och årskurs nio om bland annat anpassning efter elevens behov, utmaningar samt studiero och trygghet.²⁷ Siffrorna i kolumnerna visar medelvärdet på svaren i Vänersborg i jämförelse med snittet i enkätomgången.²⁸

Anpassning efter elevens behov	Årskurs 5	Årskurs 9
Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det.	8,8 / 8,5	7,6 / 7,3
Skolarbetet är för svårt för mig ²⁹	7,4 / 7,2	6,0 / 6,3
Utmaningar	Årskurs 5	Årskurs 9
Jag kan få svårare uppgifter om jag vill	7,6 / 7,0	7,3 / 7,0

²⁷ Medelvärdet och indexvärdet hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna anger att påståendet "stämmer helt och hållet" och 0 att påstående inte alls stämmer, däremellan finns alternativen "stämmer ganska bra" och "stämmer ganska dåligt". Vid negativa påståenden gäller omvänt förhållande.

²⁸ Den första uppgiften avser snittet i Vänersborg och den andra snittet i enkätomgången.

²⁹ Vid negativa påståenden vänds skalan, så att ett högt värde fortfarande är mer positivt än ett lågt.

2021-12-10

I min skola finns det extrauppgifter när man är klar ³⁰	8,5 / 8,5	7,3 / 7,0
Studiero	Årskurs 5	Årskurs 9
Jag har studiero på lektionerna.	6,3 / 6,1	6,0 / 5,7
Jag känner mig trygg i skolan.	8,2 / 7,9	7,6 / 7,5

Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 9 våren 2021, Skolinspektionen

Eleverna i årskurs fem i Vänersborgs kommun upplever skolarbetet något mindre svårt än snittet i enkätomgången. Omvänt förhållande gäller för årskurs nio. Överlag svarar eleverna i Vänersborg något mer positivt än genomsnittet i enkätomgången.

Anpassning efter elevens behov, särskilt stöd och elevhälsa	Pedagogisk personal
Jag har förutsättningar att hjälpa elever som är i behov av det.	6,4 / 6,7
Om det framkommer att en elev på skolan har behov av särskilt stöd utreds det snabbt.	6,4 / 6,9
På den här skolan upprättas åtgärdsprogram för de elever som ska få särskilt stöd.	8,4 / 8,7
Mina elever har studiero på lektionerna.	7,3 / 7,2
På den här skolan känner sig eleverna trygga.	7,5 / 7,6
I min skola finns beredskap för att i det dagliga arbetet hantera situationer som kräver elevhälsogruppens kompetenser.	7,1 / 7,3
Jag kan få råd och stöd av elevhälsogruppen för att själv kunna hjälpa mina elever i deras utmaningar.	7,8 / 7,8

Skolenkäten för pedagogisk personal våren 2021, Skolinspektionen

Av skolenkäten framgår att den pedagogiska personalen i Vänersborgs kommun på frågor om anpassningar och särskilt stöd svarar något mindre positivt än snittet i enkätomgången. När det gäller trygghet, studiero och elevhälsa ligger svaren i paritet med enkätomgången.

Intervjuade lärare upplever inte att alla elever får den stödinsats som de behöver för att uppnå målen med utbildningen. Lärare och resurspedagoger får ofta vikariera för varandra, vilket innebär att den insats som inledningsvis avsatts för stöd på gruppnivå försvinner. Det kan också vara så att en insats av resurspedagog på gruppnivå måste omdirigeras till enskild elev.

³⁰ Till åk 9 löd frågan "I min skola finns det extrauppgifter för de som hinner och vill ha det."

2021-12-10

Vårdnadshavarnas svar i skolenkäten ligger i paritet med genomsnittet i enkätomgången. Till exempel anger 85 procent av vårdnadshavarna att deras barn får den hjälp han eller hon behöver för att nå kunskapskraven. Femton procent av vårdnadshavarna anger att deras barn får särskilt stöd. Närmare var tredje vårdnadshavare till barn som erhåller särskilt stöd upplever³¹ dock att deras barn inte får det stöd som han eller hon behöver.³²

I kommunen finns inga centrala riktlinjer eller rutiner för arbetet med särskilt stöd. Skolchefen framför att varje skola arbetar utifrån Skolverkets allmänna råd "Arbete med extra anpassningar och särskilt stöd och åtgärdsprogram" när det gäller särskilt stöd. För att öka kunskaperna och hålla personalen uppdaterad förs en dialog i rektorsgrupperna utifrån de senaste aktuella Skolinspektionsärendena. För kommunen finns dock en central elevhälsoplan och varje skolenhet tar sedan fram en lokal elevhälsoplan, enligt skolchefen.

I den centrala *Barn- och elevhälsoplanen* finns exempel på en modell som kan användas vid analys av en elevs stödbehov.³³ Av planen framgår också hur skolsköterskornas hälsosamtal ska genomföras och resultaten användas. Hälsosamtal genomförs i förskoleklass, åk 4 och åk 8. En analys ska därefter göras på gruppnivå av det som framkommit i samtalen. "Analysen gäller levnadsvanor, upplevelse av lärmiljö, psykosociala faktorer, fysisk och psykisk miljö i skolan. Återkoppling sker till arbetslag, rektor, EHT³⁴ [KPMG:s anmärkning], enskild pedagog och till elevgruppen. Återkoppling sker även på huvudmannanivå i form av information till nämnd och förvaltning". Intervjuade rektorer och lärare menar att tillgången till elevhälsa är god och att det har blivit mycket bättre under senare år.

I samtal med rektorer, lärare och elevhälsa framgår att elever i behov av särskilt stöd får det, men insatsen är inte alltid tillräcklig. Resurser går dit behoven är som störst. Även den insats som vidtas är kanske inte alltid den mest adekvata. Främst två elevgrupper riskerar att inte få det särskilda stöd som de har rätt till, menar flera respondenter. Det gäller nyanlända och flerspråkiga elever samt elever med autism.

I kommunen finns det ingen central särskild undervisningsgrupp eller resursskola för elever med särskilt stora stödbehov. Skolchefen uttalade att förvaltningen primärt arbetar med inkluderande lösningar för att möta elevers behov på skolorna och var tveksam till fasta grupperingar utanför skolorna utifrån erfarenheter av den typen av organisation. Kompetensutveckling har också genomförts för att personalen ska kunna möta dessa elevers behov, enligt skolchef. På enheterna förefaller förutsättningarna att möta elevernas behov vara olika, inte minst ur lokalperspektiv. I intervjuer framgår att vissa enheter är trångbodda och/eller har icke ändamålsenliga lokaler som omöjliggör för den pedagogiska personalen att använda andra utrymmen än klassrummet. Elevhälsan pekar på vikten av tillgång till ändamålsenliga lokaler och kompetent personal. På en enhet ansvarar en icke lärarutbildad resurspedagog för den särskilda undervisningsgruppen med stöd av ämneslärare. Flexibla klassrum, tvåläraresystem

³¹ Med uppger av ses här att vårdnadshavarna har angivit att påståendet "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra".

³² Skolenkäten 2021, sid. 41, Skolinspektionen

³³ *Barn- och elevhälsoplanen*, sid. 13

³⁴ EHT står för elevhälsoteam och avser elevhälsans medicinska, psykosociala, psykologiska och specialpedagogiska insats samt rektor.

2021-12-10

och lärare i stället för resurspedagoger är åtgärder som skulle stärka förutsättningarna för dessa elever att nå målen, enligt elevhälsan.

Även nyanlända behöver mer omfattande eller andra insatser. Studiehundledning på modersmål erbjuds i flera språk, särskilt arabiska och somaliska, men omfattningen motsvarar inte alltid behoven, enligt intervjuade lärare. Elevhälsan pekar också på att språkutvecklande arbetssätt överlag behöver utvecklas. Många nyanlända elever bär också på psykisk ohälsa som de behöver hjälp med.

Enligt elevhälsochefen följs elevernas skolfrånvaro kontinuerligt upp av nämnden. I intervjuer framkommer ingen tydlig bild av hur många elever som har en problematisk skolfrånvaro eller i dagligt tal är hemmasittare. Under senaste år har bara en elev blivit föremål för skolpliktsärende hos nämnden. Frånvaroarbetet bedrivs utifrån en rutin i form av en åtgärdstrappa, som bland annat reglerar att frånvaro över 25 procent respektive över 40 procent särskilt ska följas upp. I kommunen finns ett 40-tal elever i grundskolan med en frånvaro över 40 procent, enligt elevhälsochef. Intervjuad skolkurator framför att även om frågan om problematisk skolfrånvaro är komplex, är dock ingen elev bortglömd utan insatser görs för att öka skolnärvaron och måluppfyllelsen. Skolchef och utvecklingsledare menar att kommunen har goda rutiner för att motverka skolfrånvaro.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att elever i behov av särskilt stöd i en del fall inte får det stöd de har behov av. Vi ser en risk för att det särskilda stödet som erbjuds en elev blir beroende av enhetens tillgång till ändamålsenliga lokaler och kompetent personal. Vi bedömer att huvudmannen noggrant bör följa upp och säkerställa att varje enhet har möjlighet att möta elevernas behov på organisations-, grupp- och individnivå.

3.4 Systematiskt kvalitetsarbete

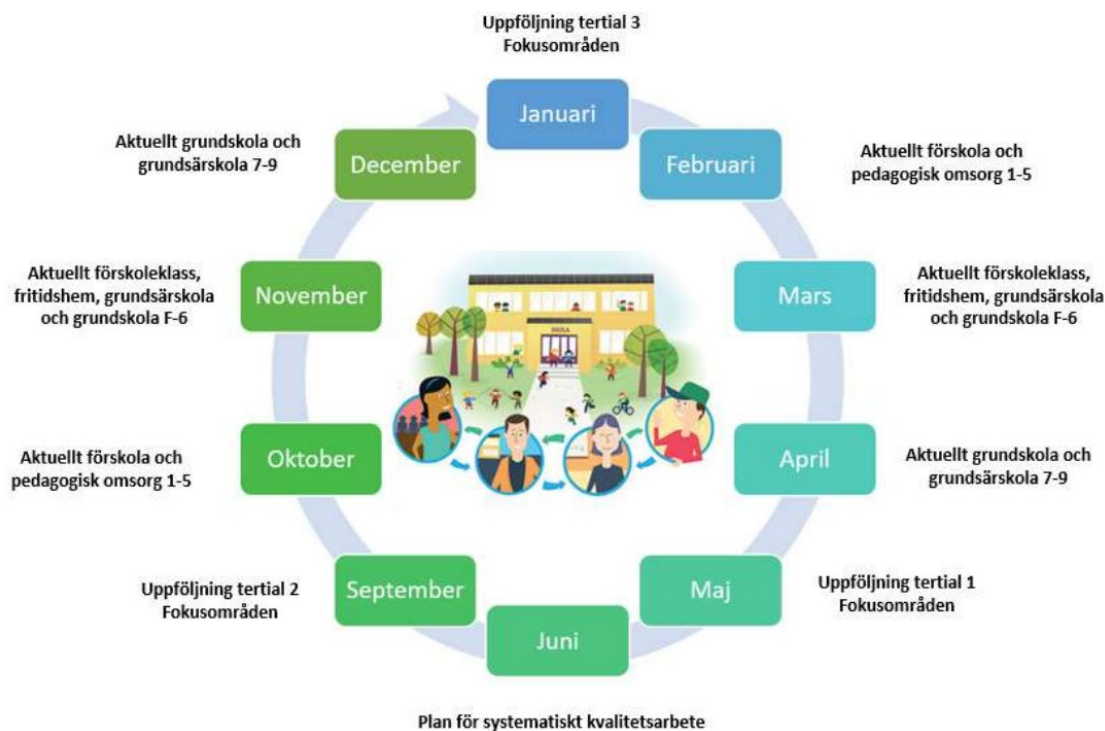
Bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete i förskola och skola finns i 4 kap. skollagen. I lagen framgår att arbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Arbetet ska utgå från målen för verksamheten som formuleras i lag, förordningar och andra styrdokument. Fokus får alltså inte bara ligga på kunskapsmålen. Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på verksamheternas kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Vänersborgs kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

Barn- och utbildningsnämnden har fastställt en *Plan för systematiskt kvalitetsarbete* för läsåret 2021/2022.³⁵ Bilden nedan visar i ett årshjul hur kvalitetsarbetet ska bedrivas under året.

Vänersborgs kommun

Förvaltningen har också tagit fram ett stödmaterial för det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå för grundskola och grundskola årskurs 7-9.

Av årshjulet ovan framgår att uppföljning av fokusområden ska göras tre gånger per år. Fokusområden tas fram av förvaltningsledningen utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och barn- och utbildningsnämndens förväntade resultat. För läsåret 2020/2021 är tre fokusområden framtagna, vilket är desamma som för läsåret 2019/2020:

- Elevers resultat ska förbättras.
- Den sociala inkluderingen ska öka.
- Organisationen ska vara dynamisk.

För 2020 liksom för 2021 är indikatorn på förväntat resultat att "Andelen elever i årskurs 9 som har behörighet till gymnasiet bibehålls".³⁶ Av delårsrapport, tertial 2, framgår att målet ändrats till att "andelen elever i årskurs 9 som har behörighet till yrkesprogram ökar".

Skolchefen redogör i skrift hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs inom barn- och utbildningsförvaltningens ansvarsområde. Det "systematiska kvalitetsarbete utgår från

³⁵ Barn- och utbildningsnämnden 2021-06-14 § 55

³⁶ Se Verksamhetsberättelse 2020, sid. 10-11

2021-12-10

elevernas resultat samt utfallet av enkäter (elev, vårdnadshavare och personal). Resultaten analyseras och jämförs där det är möjligt med externa resultat från t.ex. Skolverket. Mönster som identifieras inom verksamhet eller enhet analyseras vidare på berörd nivå för att kunna besluta om insatser eller åtgärder. För att underlätta samarbete och lärande inom organisationen har barn- och utbildningsförvaltningen tagit fram gemensamma förvaltningsövergripande mallar för dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet. I dessa mallar beskrivs också vilka analysstöd som ska användas såsom, kartläggningmaterial i förskoleklassen, bedömarstöd för årskurs 1, nationella provresultat i årskurs 3, 6, och 9 samt betygen i årskurs 6, 7, 8 och 9.

När det gäller kunskapsmålen specifikt så följs dessa resultat upp både ämnesvis och utifrån totalt utfall (medelmeritvärde). Dessa resultat analyseras på följande nivåer; individnivå, klassnivå, arbetslagsnivå, skolnivå och kommunnivå. Identifieras mönster (positiva eller negativa) så ligger dessa till grund för beslut om insatser eller åtgärder på berörd nivå och slutsatserna/lärdomarna trattas vidare till nästa nivå enligt använd analysmodell. På kommunnivå görs en sammanställning av betygsresultaten vid varje terminsskifte och dialog förs i rektorsgrupperna och aktuellt nuläge presenteras för barn- och utbildningsnämnden.

För att förtydliga detta arbete inom barn- och utbildningsförvaltningen sker arbetet utifrån förvaltningens fokusområden som stöds av förvaltningsgemensamma dokumentationsmallar och hur dessa ska stödja arbetet på enheterna diskuteras vid lär dagar (med samtliga rektorer och nyckelpersoner från verksamheterna). På rektorsmöten arbetar rektorer med kollegor som leder liknande verksamheter för att sprida erfarenheter och lära av varandra. På dessa möten sprids både erfarenheter om hur man analyserat resultaten på enheterna samt vilka resultat man fått".

Rapporteringen till nämnd sker regelbundet på varje nämndsmöte, enligt skolchefen. Tre gånger per år (tertiälvis) rapporteras målavstämning mot nämndens förväntade resultat och vid övriga nämndsmöten återrapporteras från verksamheterna. Inför läsår 2021/2022 har nämnden beslutat att göra detta genom två rapporteringar från respektive verksamhet förskola/verksamhet 1-5 år, förskoleklass - årskurs 6 samt årskurs 7-9. Stödfunktionernas (elevhälsan och administrativa avdelningen) egna rapporteringar utgår och blir då istället en del av kärnverksamheternas rapportering.

Verksamhetsuppföljning sker vid varje nämndsmöte enligt nämndens plan för det systematiska kvalitetsarbetet, enligt skolchefen. Av nämndens protokoll framgår att ärenden kopplade till verksamhetsuppföljning och systematiskt kvalitetsarbete i grundskolan har behandlats vid följande sammanträden³⁷:

- 2019-09-16 Verksamhetsuppföljning och systematiskt kvalitetsarbete, redovisning av måluppfyllelse av kunskapsresultat och uppföljning av elevfrånvaro läsåret 2018/2019 för årskurserna 7-9.
- 2019-11-18 Systematiskt kvalitetsarbete och verksamhetsuppföljning 2019, bland annat redovisning och analys av hälsosamtal samt arbetet för ökad skolnärvaro
- 2020-10-12 Systematiskt kvalitetsarbete och verksamhetsuppföljning 2020

³⁷ Med reservation för att ytterligare uppföljningar inte identifierats i protokollen.

2021-12-10

- ”Aktuellt förvaltning och elevhälsa”
- 2020-11-30 Uppföljning av frånvaro
 - 2021-03-15 Verksamhetsuppföljning och systematiskt kvalitetsarbete
Inför verksamhetsuppföljning april gällande grundskola och
grundsärskola 7-9
 - 2021-04-19 Systematiskt kvalitetsarbete och verksamhetsuppföljning april,
grundsärskola och grundskola 7-9
 - 2021-06-14 Förvaltningschefen informerar om behörighet till
gymnasieskolan.

Nämndens ordförande lyfter fram det systematiska kvalitetsarbetet som ett betydande instrument i nämndens styrning av grundskolan för att måluppfyllelsen ska vara hög. Kvalitetsarbete handlar om att finna förklaringar till uppnådda mål, ner på individnivå, och sedan vidta lämpliga åtgärder, enligt nämndens presidium. Av dokument till nämndens sammanträde i april framgår att måluppfyllelse i årskurs nio redovisas per skolenhet och per elev för ett par skolenheter. Även respektive skolans handlingsplaner redovisas.

Rektorerna upplever att kvalitetsarbetet har utvecklats positivt i kommunen. Med stöd av staten genom satsningen ”Nyanländas lärande”³⁸ har kvalitetsarbetet utvecklats tillsammans med Karlstad universitet. Parter på alla nivåer i styrkedjan stöttar varandra och särskilt arbetar rektorerna tillsammans, enligt rektorerna själva. Fokus ligger idag i hög grad på respektive skolenhets behov. Åtgärderna är idag mer specifika utifrån varje enhets behov.

Lärarna redogör för en kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskapsutveckling på individnivå, från lågstadiets läs-, skriv- och räknagaranti upp till högstadiet. Lärarna på lägre stadier menar att uppföljningen görs noggrant, men då denna insats görs inom befintlig ram så påverkas kvaliteten på undervisningen³⁹ som ska pågå parallellt med individuppföljningen. Klass- och ämneskonferenser där elevernas kunskapsutveckling följs upp genomförs i alla stadier. Resultaten analyseras av lärarna som kommunicerar denna med rektor, som i sin tur redovisar för huvudmannen skriftligt och muntligt. Skolchefen konstaterar att fokus har skiftat under senare från att primärt titta på social utveckling till att idag i lika hög grad handla om kunskapsutveckling. Elever som inte når målen är den grupp som prioriteras, men rektorer och lärare bedömer att även elever som snabbare når målen får del av insatser som stödjer deras kunskapsutveckling. En lärare menar dock att ”mellanskiktet” lätt tappas bort.

För att kunskapsresultaten ska öka krävs mer resurser till personal, lokaler och läromedel, framför med enfaset intervjuade lärare. Läromedelsresursen går i hög grad åt till förbrukningsmateriel i matematikundervisningen. Om varje profession fick göra det som den är ämnad för vore det bra, menar de.

³⁸ Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barns och elevers utbildning. Det är enbart utvalda huvudmän som kan delta. Skolverket gör ett urval utifrån huvudmannens socioekonomiska faktorer, andel barn och elever med annat modersmål än svenska samt andel nyanlända barn och elever. Vänersborg erbjuds ett deltagande i fjärde omgången av totalt tolv. Insatsen pågår i sex terminer.

³⁹ Undervisningen bedöms påverkas negativt under den period som uppföljningen pågår.

2021-12-10

3.4.1 Bedömning

Det systematiska kvalitetsarbetet är ett betydande instrument i nämndens styrning av verksamheten. Vi bedömer att nämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med lag. Nämnden hålls kontinuerligt informerad om verksamheternas måluppfyllelse och vi konstaterar att kvalitetsarbetet har fördjupats för att öka informationen om orsakerna till måluppfyllelsen genom att nämnden generellt även följer upp på individnivå.

Vi bedömer att nämndens åtgärder utifrån uppföljning i det systematiska kvalitetsarbetet kan brista då fokus ligger på måttet gymnasiebehörighet. Måttet "uppnått kunskapskraven i alla ämnen" bör följas upp parallellt.

Vi bedömer vidare att indikatorn "Andelen elever i årskurs 9 som har behörighet till gymnasiet bibehålles" inte var tillfredsställande särskilt med tanke på att måluppfyllelsen i kommunen ligger under genomsnittet i kommungruppen och i riket. Att målet skärpts under 2021 är positivt.

3.5 Slutsats och rekommendationer

Mot bakgrund av granskningen bedömer vi att barn- och utbildningsnämndens styrning, för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen, inte är helt tillfredsställande.

Vår slutsats bygger vi på att andelen behöriga och legitimerade lärare vid skolenheterna skiljer sig kraftig åt och vi bedömer att det är en risk för likvärdig utbildning och hög måluppfyllelse. Vi bedömer att elever i behov av särskilt stöd i en del fall inte får det stöd de har behov av. Vi ser en risk för att det särskilda stödet som erbjuds en elev blir beroende av enhetens tillgång till ändamålsenliga lokaler och kompetent personal. Vi bedömer att huvudmannen noggrant bör följa upp och säkerställa att varje enhet har möjlighet att möta elevernas behov på organisations-, grupp- och individnivå.

Vi konstaterar att barn- och utbildningsnämnden fördelar resurser efter elevers olika förutsättningar och behov, att nämnden kontinuerligt följer upp fördelningsmodellen, att det finns tillgång till elevhälsans olika insatser och att elevhälsans organisation är sådan att en likvärdig tillgång stöds.

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden

- att vidta åtgärder för likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare.
- att särskilt följa upp förutsättningar för att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver. Det kan särskilt gälla nyanlända och flerspråkiga elever samt elever med autismspektrumtillstånd.
- att i det systematiska kvalitetsarbetet även följas upp måttet "uppnått kunskapskraven i alla ämnen".

Vänersborgs kommun
Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-12-10

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal revisor,
specialist

Liz Gard

Certifierad kommunal revisor,
kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.
Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.